

ریزپردازنده

دانشکده کامپیوتر دانشگاه یزد نیمسال اول تحصیلی ۹۷–۹۶ ارائهدهنده: پریسا استواری

روشهای آدرسدهی

دستورات 8051

- ۱۳۹ دستور یک بایتی
 - ۹۲ دستور ۲ بایتی
 - ۲۴ دستور ۳ بایتی

روشهای آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

روشهای آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

آدرسدهی ثبات (Register Addressing)

• میکروکنترلر به ۸ ثبات R0 تا R7 دسترسی دارد.

```
MOV A,R0 ;copy contents of R0 into A
MOV R2,A ;copy contents of A into R2
ADD A,R5 ;add contents of R5 to A
ADD A,R7 ;add contents of R7 to A
MOV R6,A ;save accumulator in R6
```

- سایز ثباتهای مبدا و مقصد باید مشابه باشد.
 - MOV DPTR, A خطا می دهد.

```
MOV DPTR,#25F5H
MOV R7,DPL
MOV R6,DPH
```

- انتقال بین ثباتهای R0 تا R7 امکان پذیر نیست.
 - MOV R7, R4 خطا می دهد.

(Register Addressing) آدرسدهی ثبات

- در دستورات آدرسدهی ثبات، سه بیت کم ارزشتر کد دستور آدرس ثبات را ذخیره میکند.
 - کد اجرا و آدرس عملوند در یک بایت قرار دارند.

ADD A, R7 •

- کد دستور برابر با 00101<mark>11</mark>1 است.
- ۵ بیت پر ارزشتر نشان دهنده دستور جمع است.
- ۳ بیت کم ارزشتر شماره ۷ را مشخص کرده است.

ADD A, R3 •

• کد دستور برابر با 00101<mark>011</mark>B است.

دستور	کد اجرایی
DIV AB	10000100B
MUL AB	10100100B
INC DPTR	?

 $n \mid n \mid n \mid$

• برخی دستورات بهخصوص دستورات ثباتهای PC ،DPTR ،B ،A و P آدرس آنها در دستور وجود ندارد. کد اجرایی نشاندهنده کل عملیات است.

روش های آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)

- می توان به هر یک از ثباتها یا خانهی حافظه دسترسی داشت.
- آدرس خانهی حافظه به صورت یک بایت اضافه در دنبالهی بایت کد اجرا قرار می گیرد.

MOV A,10H •

- مقداری که در خانه 10H حافظه RAM قرار دارد را در A میریزد.
 - MOV A, P1 = MOV A, 90H •
- آدرس مستقیم هم می تواند آدرس حافظهی RAM باشد (RAV-00) و یا آدرس حافظهی کاردبرد خاص
 - کد اجرایی این دستور برابر با E5 90 H است.
 - MOV R0, 40H •
 - MOV 56H, A کد اجرایی آن 56 F5 است.
 - \sim دو بایتی \sim MOV A, 4 MOV A, R4 \sim MOV A, R4
 - این دو دستور مشابه اند.
 - دستور اول آدرسدهی مستقیم. دستور دوم آدرسدهی ثباتی.
 - دستور اولی دو بایتی است و دستور دوم یک بایتی.

آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)

- برای PUSH و POP در استک تنها می توان از آدرسدهی مستقیم استفاده نمود.
 - × PUSH A •
 - ✓ PUSH 0E0H •

```
PUSH 05 ;push R5 onto stack

PUSH 0E0H ;push register A onto stack

POP 0F0H ;pop top of stack into B

;now register B = register A

POP 02 ;pop top of stack into R2

;now R2=R6
```

روش های آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)

- می توان به خانه های پشت سر هم از حافظه اشاره کرد.
 - میتوان در زمان اجرا آدرس را عوض نمود.
- برای آدرسدهی غیرمستقیم از ثباتهای RO و R1 به عنوان اشاره گر استفاده میشود.
 - محتوای آنها آدرس حافظه RAM را مشخص می کند.
 - كم ارزشترين بيت كد دستور مشخص كننده ثبات R0 يا R1 است.

- اگر محتوای خانه R1 برابر با 40H باشد و محتوی خانه 40 حافظه برابر با 87H باشد
 - MOV A, @R1 •
 - مقدار A برابر با 87H میشود.

آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)

• مثال :

```
MOV A, @RO ; move contents of RAM whose ; address is held by RO into A MOV @R1,B ; move contents of B into RAM ; whose address is held by R1
```

• مثال : دستورات زیر محتوای خانههای حافظه از آدرس 60H تا 7FH را برابر با 5 می-کنند.

MOV RO, #60H

LOOP: MOV @RO, #5

INC_{R0}

CJNE RO, #80H, LOOP

Compare Jump Not Equal

• برنامهای بنویسید که مقدار 55H را در خانههای 40H تا 41H حافظه RAM کیے، کند.

```
• الف) با آدرسدهی مستقیم
• ب) با آدرسدهی غیرمستقیم بدون حلقه
```

```
(a)
                                           • ج) با آدرسدهی غیرمستقیم با حلقه
               ;load A with value 55H
   MOV A, #55H
   MOV 40H, A ; copy A to RAM location 40H
   MOV 41H.A ; copy A to RAM location 41H
(b)
   MOV A, #55H ; load A with value 55H
   MOV RO, #40H; load the pointer. R0=40H
   MOV @RO, A ; copy A to RAM RO points to
           ;increment pointer. Now R0=41h
    INC RO
   MOV @RO,A
               ; copy A to RAM R0 points to
(C)
       MOV A, #55H ; A=55H
       MOV R0, #40H ; load pointer.R0=40H,
       MOV R2,#02
                     ;load counter, R2=3
                     ; copy 55 to RAM R0 points to
AGAIN: MOV @RO,A
       TNC RO
              ;increment R0 pointer
                                                  Decrement Jump Not Zero
       DJNZ R2, AGAIN ; loop until counter = zero
```

Solution:

روش های آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

آدرس دهی بلافاصله (Immediate Addressing)

- عمولوند یک عدد ثابت است که بلافاصله بعد از دستور میآید.
 - بایت اول کد دستور
 - بایت دوم (یا دوم و سوم) عملوند ثابت

- مقدار داده باید با علامت # مشخص شود.
 - MOV A, #12 •
 - کد دستور 74 OC H است.
 - دستور دو بایت است.
- تنها برای انتقال عدد ثابت به DPTR که رجیستر ۱۶ بیتی است، برای عملوند دو بایت در نظر گرفته می شود و دستور سه بایتی خواهد بود.
 - MOV DPTR, #8899H •
 - کد دستور برابر H 99 88 99 است.

آدرس دهی بلافاصله (Immediate Addressing)

• مىتوان با دستور EQU براى آدرسدهى بلافاصله استفاده نمود.

```
Count EQU 30
... ...
MOV R4, #COUNT ;R4=1EH
MOV DPTR, #MYDATA ;DPTR=200H

ORG 200H

MYDATA: DB "America"
```

• همچنین از آدرسدهی بلافاصله برای مقداردهی به پورتها نیز میتوان استفاده نمود. MOV P1, #55H

• دستورات زیر دارای کدامیک از مودهای آدرسدهی اند و چند بایتی میباشند؟

 \circ

 \circ

 \circ

 \bigcirc

 \bigcirc

MOV 23H, F	4

MOV R4, #0FFH

ADD A, R6

MOV @R1, A

MOV 44H, #20H

MOV A, #11101011B

MOV 19H, @R0

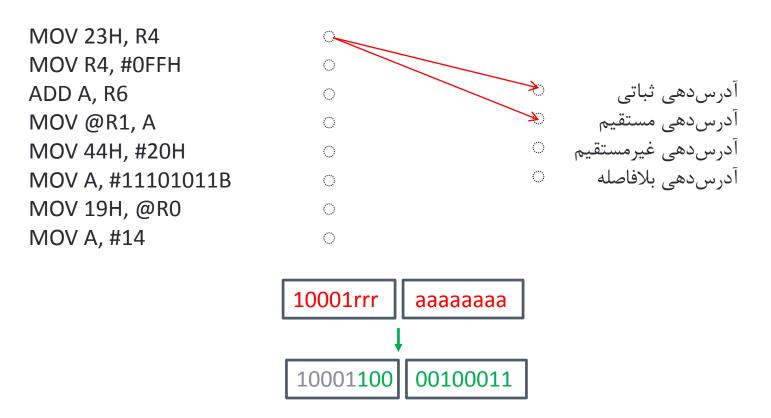
MOV A, #14

آدرسدهی ثباتی

آدرسدهی مستقیم

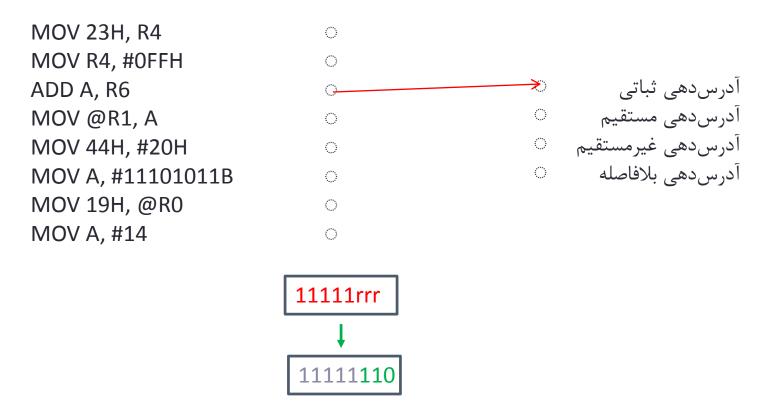
آدرسدهی غیرمستقیم 🌣

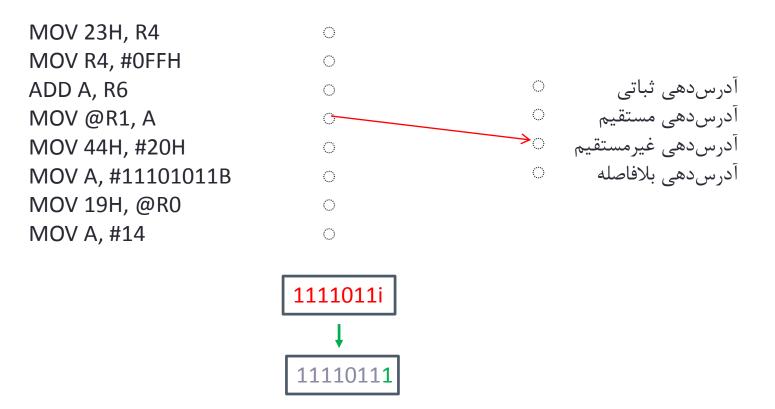
آدرسدهي بلافاصله 🔻

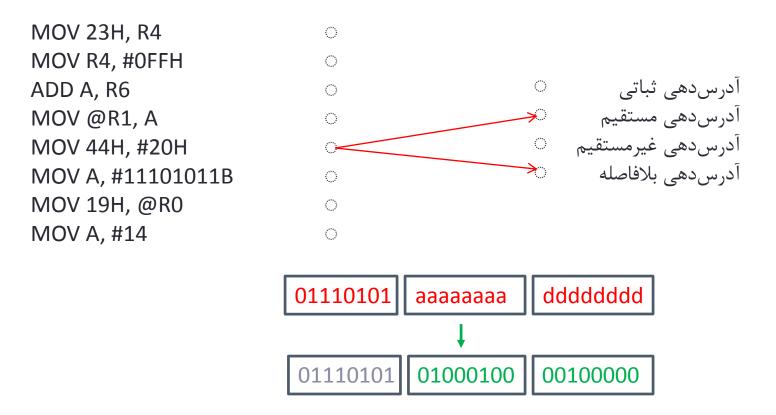

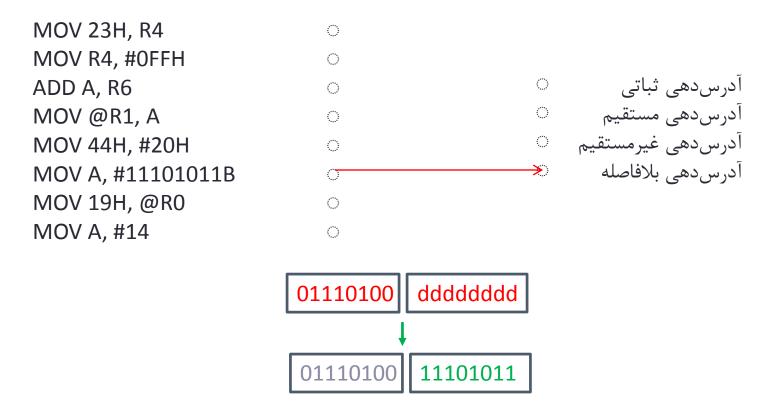
• دستورات زیر دارای کدامیک از مودهای آدرسدهی اند و چند بایتی میباشند؟

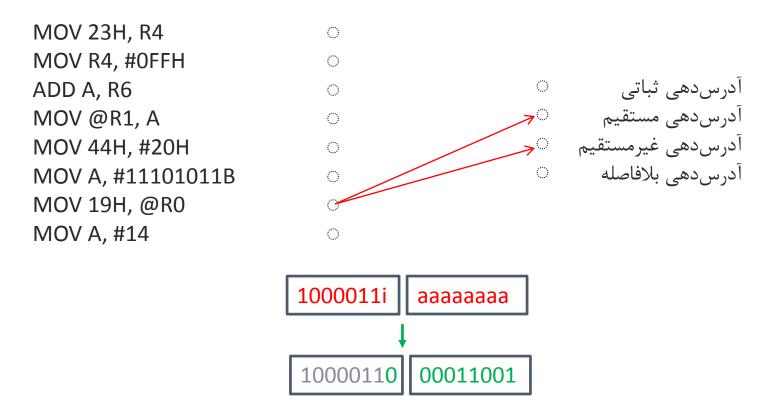
MOV 23H, R4 \bigcirc MOV R4, #0FFH آدرسدهی ثباتی ADD A, R6 \bigcirc آدرسدهی مستقیم MOV @R1, A \circ آدرسدهی غیرمستقیم 🌼 MOV 44H, #20H \circ آدرسدهي بلافاصله MOV A, #11101011B \circ MOV 19H, @R0 \circ MOV A, #14 \bigcirc ddddddd 01111rrr 01111100 11111111

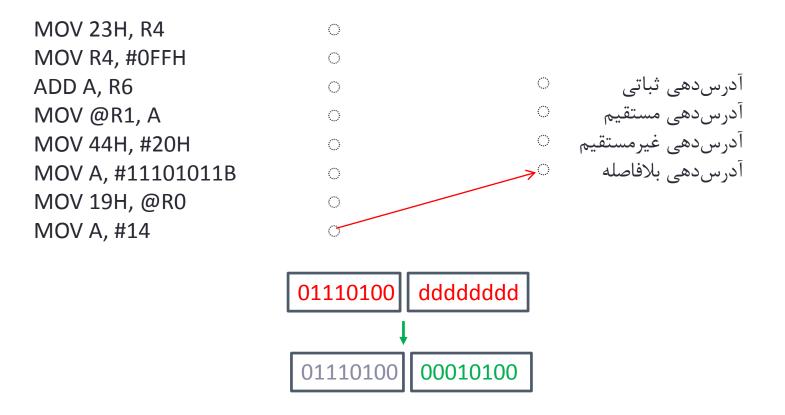

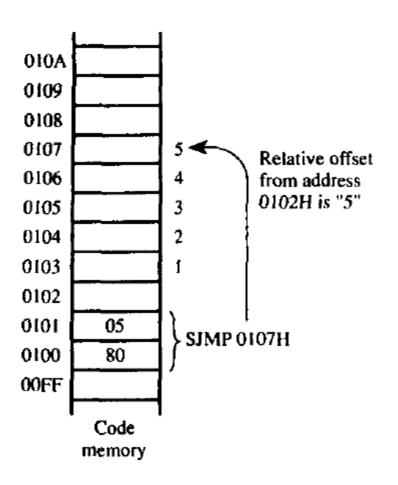
روش های آدرسدهی

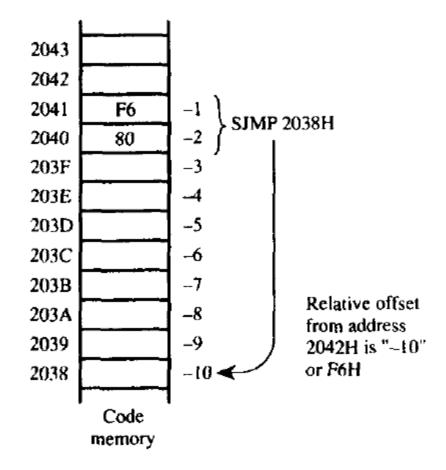
- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

- تنها برای برخی از دستورات پرش در کد برنامه استفاده میشود.
- آدرس نسبی یا offset یک عدد ۸ بیتی علامتدار است که به عنوان بایت دوم در انتهای کد دستور قرار می گیرد.
 - این offset به مقدار PC اضافه می گردد تا آدرس دستور بعدی که باید اجرا شود مشخص شود.
 - دقت شود این پرشها در حافظه ROM صورت می گیرد.

- دستور Short Jump) SJMP) از این آدرسدهی استفاده مینماید.
- بدین دلیل که offset یک بایت (عدد علامتدار Λ بیتی) است تنها می توان به 127+ خانه حافظه قبل پرش کرد.
- باید دقت کرد چون PC همیشه آدرس دستور بعدی را نشان میدهد، آدرس پرش نسبت به دستور بعد محاسبه میشود نه دستور فعلی

(a) Short jump ahead in memory

(b) Short jump back in memory

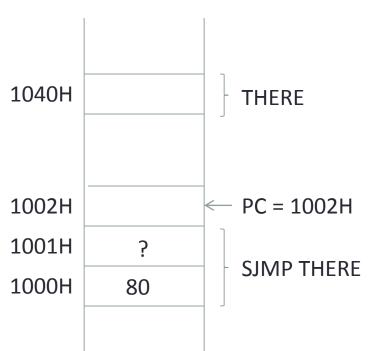
- جزئیات اطلاع از این پرشها در برنامهنویسی مهم نیست.
 - محل پرش با یک label مشخص می شود.

آدرس مبدا – آدرس مقصد = آفست

• مثال : دستور پرش در آدرس 1000H و 1001H قرار دارد.

SJMP THERE

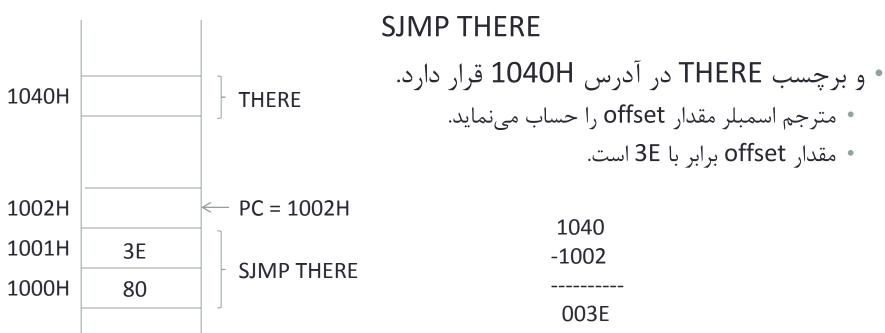
- و برچسب THERE در آدرس 1040H قرار دارد.
 - مترجم اسمبلر مقدار offset را حساب مینماید.
 - مقدار offset برابر با 3E است.

- جزئیات اطلاع از این پرشها در برنامهنویسی مهم نیست.
 - محل پرش با یک label مشخص میشود.

آدرس منبع – آدرس مقصد = آفست

• مثال : دستور پرش در آدرس 1000H و 1001H قرار دارد.

• مثال : دستور SJMP THERE در آدرس 9046H و 9047H قرار دارد. و THERE در آدرس 9047H قرار دارد.

• مثال : دستور پرش SJMP دارای کد دستور H 80 است. و در خانههای SJMP مثال : دستور پرش H قرار دارد.

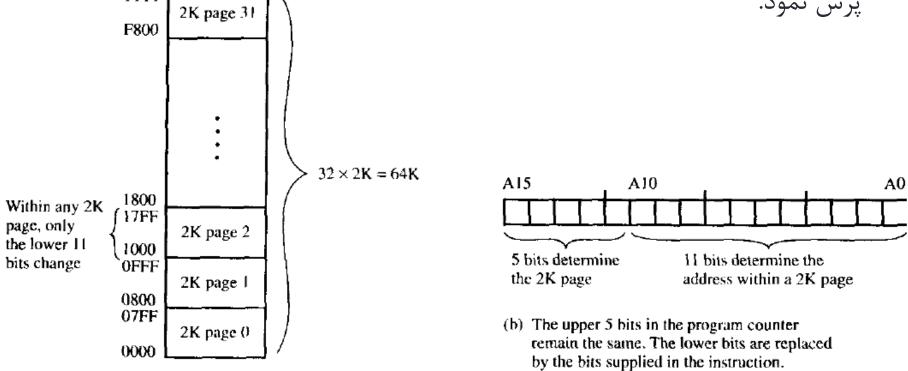
روش های آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)

• فقط برای دستورات Absolute Call) ACALL) و Absolute Jump) ما فقط برای دستورات استفاده می شود.

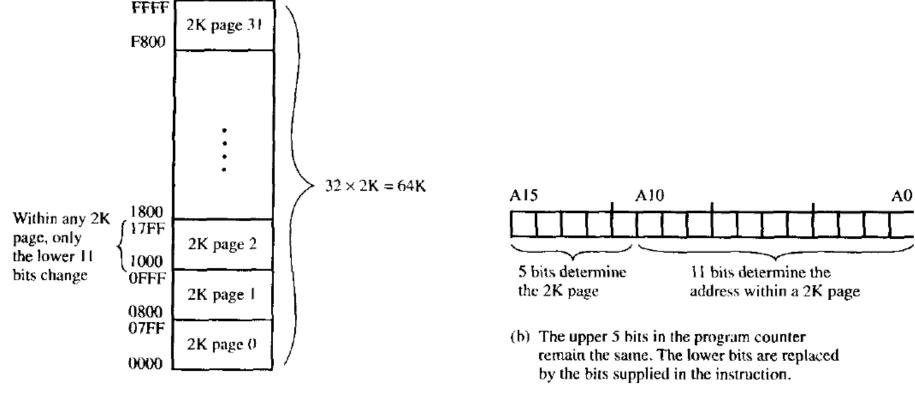
• با این دستورات می توان تا مقدار 2K بایت در داخل یک صفحه حافظه کد (ROM) پرش نمود.

(a) 64K memory map divided into 32 2K pages

آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)

- در داخل صفحه با طول 2K فقط ۱۱ بیت کم ارزش تر آدرس تغییر می کند.
- ۵ بیت پر ارزشتر PC نشاندهندهی شماره صفحه و ۱۱ بیت کم ارزشتر آن نشان-دهنده آدرس داخل آن صفحه است.

(a) 64K memory map divided into 32 2K pages

- برای محاسبه ی آدرس مقصد پرش، پنج بیت پر ارزشتر PC در پنج بیت پر ارزشتر آدرس مقصد پرش کپی میشود.
 - ۱۱ بیت کم ارزشتر آدرس مقصد پرش از دستور میآید.
- ۸ بیت کم ارزشتر آدرس پرش (A0-A7) در بایت دوم دستور و π بیت پر ارزشتر آدرس پرش (A8-A10) در بایت اول دستور قرار دارد.

ADDR10 Opcode	

ADDR7-ADDR0

• مثال : اگر دستور AJMP THERE در آدرس 0900H و 0901H قرار داشته باشد و برچسب THERE مکان 0F46H حافظه را نشان دهد.

• آیا هر دستور و مقصد پرش در یک صفحه قرار دارند؟

• باید به ۵ بیت پر ارزش تر آدرسها نگاه کنیم.

• در یک صفحه اند.

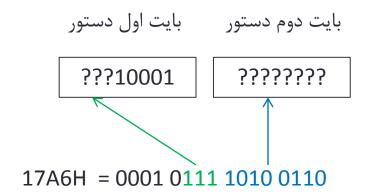
PC 0902H = 0000 1001 0000 0010 0F46H = 0000 1111 0100 0110

11110001 | 01000110 |

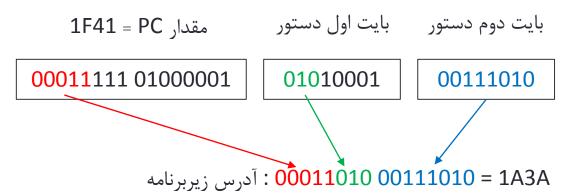
• کد دستور AJMP THERE •

- برای محاسبهی آدرس مقصد، ۵ بیت پر ارزش تر PC تغییر نمی کند.
- چون در دستور AJMP دستور مقصد و مبدا در یک صفحه 2K بایتی قرار دارند.
- سپس ۱۱ بیت رنگی در کد دستور، در ۱۱ بیت کم ارزشتر PC کپی میشود.

• مثال : اگر دستور فراخوانی زیربرنامه ACALL در آدرس 1024H و 1025H قرار داشته باشد و آدرس زیربرنامه از آدرس 17A6H شروع شود، ترجمه دستور ACALL چه خواهد بود؟

• مثال : اگر دستور فراخوانی زیربرنامه ACALL در آدرس 1F3FH و 1F40H قرار داشته باشد و ترجمه دستور ACALL برابر با 513A باشد، آدرس زیربرنامه چه خواهد بود؟

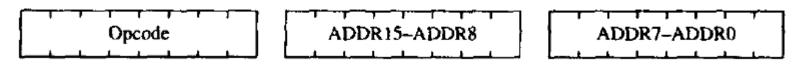

روش های آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

آدرسدهی بلند (Long Addressing)

- تنها با دستورات Long Call) LCALL) و Long Jump) LJMP) به کار برده می-شود.
 - این دستورات سه بایتی هستند.
 - در بایت دوم و سوم آنها آدرس ۱۶ بیتی مقصد ذخیره میشود.

- با این دستورات می توان به تمام نقاط حافظه پرش کرد.
 - اشكال آنها اين است كه سه بايت طول دارند.
- مثال : دستور LJMP THERE که در آن THERE در آدرس 2040H قرار دارد به صورت 20 20 ترجمه می شود.

روش های آدرسدهی

- دستورات بر روی دادهها انجام میشوند. اما دادهها کجا قرار دارند؟
 - آدرسدهی ثبات (Register Addressing)
 - آدرسدهی مستقیم (Direct Addressing)
 - آدرسدهی غیرمستقیم (Indirect Addressing)
 - آدرسدهی بلافاصله (Immediate Addressing)
 - آدرسدهی نسبی (Relative Addressing)
 - آدرسدهی مطلق (Absolute Addressing)
 - آدرسدهی بلند (Long Addressing)
 - آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

آدرسدهی اندیسدار (Index Addressing)

- در دستورات پرش (JMP) و انتقال (MOVC) استفاده می شود.
- محتوای ثبات پایه PC یا DPTR را با محتوای A جمع می کند تا آدرس مقصد تولید شود.

Base register	Offset	Effective address
PC (or DPTR)	+ ACC =	

(h) Indexed addressing (e.g., MOVC A, @A + PC)

Move Code <

- MOVC A, @A+Base Register •
- در اینجا مقداری که در یکی از خانهها حافظه ROM قرار دارد به A منتقل می شود.
- آدرس این خانه از حافظه برابر است با مقدار فعلی A به اضافه ی مقدار فعلی ثبات پایه که PC یا DPTR است.
 - از این دستور برای جستجو در جداول استفاده میشود.
 - JMP @A+DPTR •
- در اینجا آدرس خانه حافظه ROM که قرار است به آن پرش شود برابر است با مقدار فعلی A به اضافه ی مقدار فعلی ثبات DPTR است.

ORG Ø

MOV DPTR, #MYDATA

CLR A

MOVC A, @A+DPTR

MOV R7, A

CLR A

INC DPTR

MOVC A, @A+DPTR

MOV R7, A

CLR A

INC DPTR

MOVC A, @A+DPTR

MOV R7, A

CLR A

INC DPTR

MOVC A, @A+DPTR

MOV R7, A

ORG 6ØH

MYDATA : DB "IRAN"

آدرسدهی اندیسدار

• مثال : فرض كنيد كلمه IRAN در آدرس 60H حافظه ROM باشد.

• برنامهای بنویسید که ۱۶ خانه RAM را از خانه ی 60H پاک کند.

```
CLR A ;A=0

MOV R1,#?

MOV R7,#?

AGAIN: MOV @R1,A ;clear RAM R1 points to

INC R1 ;increment R1 pointer

DJNZ R7,AGAIN;loop until counter=zero
```

• برنامهای بنویسید که ۱۶ خانه RAM را از خانه ی 60H پاک کند.

```
CLR A ;A=0

MOV R1,#60H ;load pointer. R1=60H

MOV R7,#16 ;load counter, R7=16

AGAIN: MOV @R1,A ;clear RAM R1 points to

INC R1 ;increment R1 pointer

DJNZ R7,AGAIN;loop until counter=zero
```

• برنامهای بنویسید که ۱۰ بایت داده را از آدرس 35H به آدرس 60H کپی کند.

```
MOV R0,?
MOV R1,?
MOV R3,?

BACK: MOV A,@R0 ;get a byte from source
MOV @R1,A ;copy it to destination
?
?
DJNZ R3,BACK ;keep doing for ten bytes
```

• برنامهای بنویسید که ۱۰ بایت داده را از آدرس 35H به آدرس 60H کپی کند.

```
MOV R0,#35H ;source pointer

MOV R1,#60H ;destination pointer

MOV R3,#10 ;counter

BACK: MOV A,@R0 ;get a byte from source

MOV @R1,A ;copy it to destination

?
?
DJNZ R3,BACK ;keep doing for ten bytes
```

• برنامهای بنویسید که ۱۰ بایت داده را از آدرس 35H به آدرس 60H کپی کند.

```
MOV R0,#35H ;source pointer

MOV R1,#60H ;destination pointer

MOV R3,#10 ;counter

BACK: MOV A,@R0 ;get a byte from source

MOV @R1,A ;copy it to destination

INC R0 ;increment source pointer

INC R1 ;increment destination pointer

DJNZ R3,BACK ;keep doing for ten bytes
```

P2 برنامه ای بنویسید که مقدار x را از پورت P1 بگیرد و مقدار x^2 را در پورت بنویسد.

```
Solution:
    ORG 0
    MOV DPTR, #300H ; LOAD TABLE ADDRESS
    MOV A, #0FFH
                 ; A=FF
               ; CONFIGURE P1 INPUT PORT
    MOV P1, A
BACK:MOV A, P1
                    ;GET X
    MOVC A, @A+DPTR ; GET X SQAURE FROM TABLE
               ; ISSUE IT TO P2
    MOV P2, A
                      ; KEEP DOING IT
    SJMP BACK
         300H
    ORG
XSOR TABLE:
         0,1,4,9,16,25,36,49,64,81
    END
```